

14.2 Dieren houden

Het **neerhof** is het onbebouwd stuk grond tussen de gebouwen van een boerderij (het erf) of kasteel (de binnenplaats, soms ook met een opperhof). Hierop werden neerhofdieren : pluimvee, konijnen en huisdieren gehouden. Pluimvee of hoenders zijn op de grond levende vogels die niet ver en hoog vliegen. De meestal tamme huisvogel worden gehouden voor de eieren of het vlees, of voor de sier.

'Wonderchicken' is een vroege vogel: een in de Sint-Pietersberg (Maastricht, Nederland) in 2.000 gevonden fossiel schedeltje van 66,7 miljoen jaar oud is het oudste fossiel van een moderne vogel, een voorouder van ons pluimvee (Galloanserae, kippen en gansachtigen). Deze *Asteriornis maastrichtensis* moet rond 390 gram gewogen hebben.

Onder *kleinvee* worden schapen, geiten en varkens gerekend. Runderen en paarden worden *vee* genoemd.

De laatste **oeros** zou in 1627 in Polen gedood zijn.

Onze bekende en oude regionale rassen

Veerassen werden gekweekt en aangepast aan de plaatselijke omstandigheden en omgeving, vaak in functie van de productie van vlees, maar ook van eieren, melk, wol, leer; en ook altijd mest en/of arbeid (paard, ezel, hond, os). Als er naast vleesproductie ook op melk werd gefocust, werden de dieren als 'dubbeldoel' omschreven. Veel rassen worden levend gehouden door hobbykwekers en kinderboerderijen en stamboekorganisaties, gesteund door Stichtingen en Levend erfgoed.

Een tot export 'product' uitgegroeide lokale teelt is het kolossale 'Vlaams **Paard**', een benaming die door de toenmalige stamboekjury's vanaf 1886 werd vervangen door Brabants (Brabander) en Belgische trekpaard, door de Amish Belgians genoemd. Ze dienden in oorlogen, transporten, mijnen, bedrijven.

Sinds 1994 worden ze ook weer teruggefokt als Vlaams Paard.

Runderen waren vaak dubbeldoeltypes: Belgisch witblauw, Kempens Roodbont, West-Vlaams rood ras, Charolais; Groninger Blaarkop, Lakenvelder rund, de Witrik, het Fries Roodbont vee en het Brandrode Rund en de Holland Dexter. Velen werden vervangen door subsidie melkkoeien.

De Nederlandse **landgeit** (voorheen Veluwse) is het enige nog bestaande van oorsprong Nederlandse geitenras.

Ander populaire streekassen zijn de Nederlandse witte geit, Vlaamse geit en Belgische hertgeit.

Schapen werden vooral op schrale heidegrond populair: Vlaams schaap, Kempisch heideschaap, houtlandschaap, Texelaar, Drentsch heideschaap, Veluws heideschaap.

De Kelten maakten van Vlaanderen tot Rome het Menapisch **varken** beroemd. Tussen 1920 en 1950 werd het wit-zwarte varkensras Piétrain (rond Petrem) bij Geldenaken gefokt en bekend als Belgisch varkensras. In Nederland scoren vooral de Bonte Bentheimer en het Nederlandse landvarken.

Al in 1825 weegt ons oude **konijnenras** Vlaamse reus 6 tot +7,5 kg.

Enkele nog bekende oude vlees- en **legkippen** zijn de Campine (Kempen), Ardenner Brakel hoen, Goud- en Zilverbrakel en de Mechelse (koekoek of) hoen; de Nederlandse Uilebaard, Groninger Meeuw en het Fries, Twents en Drents hoen.

Koen Vanmechelen is vooral bekend van zijn artistiek Cosmopolitan Chicken Project (CCP) waarin de kip en het kruisen van nationale kippenrassen tot 'kosmopolitische kippen' al kippengeneraties centraal staat.

♪ *Schaapjes: de meest rendabele dieren. Als je ze op het droge krijgt.*

Dieren die andere dieren domesticeren

Gele weidemieren (*Lasius flavus*) houden luizen als 'vee' in hun ondergrondse nesten. Het lijkt er op dat ze altijd de beste luizen selecteerden. RU Groningen vond op Schiermonnikoog dat van de drie meest voorkomende wortelbladluisoorten (*Geoica utricularia*, *Tetraneura ulmi*, *Forda marginata*) er hoofdzakelijk één soort (52%) en één kloon (99%) gehouden werd. Bij klonale voortplanting zijn luizenbabies exacte genetische kopieën van hun moeder.

De luizen hebben zelfs een 'trophobiotisch' orgaan ontwikkeld: lange haren aan hun staart waarmee de honingdauw wordt vastgehouden tot de mieren die weglieken. Behalve de suikers die ze melken door honingdauw te likken levert dit vee ook eiwitten. Het teveel aan jonge bladluizen eten ze op, en weinig productieve dieren worden vervangen.

De mieren zorgen voor de ideale plantenwortels als veevoer.

Ook andere soorten zoals rode bosmieren hoeden hun eigen luizenkudden.

De langvinnige koraaljuffers (*Stegastes diencaeus*) beschermt op haar territorium in de koraalriffen van de Caraïben haar kudde aasgarnalen (*Mysidium integrum*). Hun uitwerpselen bevorderen op het rif de groei van algen waarmee de vissen zich voeden. De hechte samenwerking doet aan domesticatie denken.

Ander onderlinge relaties zijn eerder samenwerkingsverbanden.

Raven leiden wolven naar hun volgende slachtoffers en profiteren van de resten van de buit.

De honingspeurder (*Indicator indicator*) leidt de honingdas (*Mellivora capensis*) naar een voor hem onbereikbaar bijennest. De das plundert het, en de honingspeurder mag de restjes opsnoepen.